

Asia: VM056:00/2016

Digituen toimintamalliehdotus, AUTA-hankkeen loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

Tässä kohtaa voitte kommentoida digituen toimintamallia, kuten esitettyjä digituen toimijoita ja roolitusta (luvut 1-3).

Lisäksi toivomme erityisesti kommentteja digituen määritelmään.

AUTA-hankkeen loppuraportti antaa monipuolisen kuvan digitaalisten palveluiden käytön haasteista ja tuen tarpeen taustoista ja syistä. Digituen kehittäminen ja tarjoaminen sitä tarvitseville kattavasti koko maassa on perusteltua. Haavoittuvimmassa asemassa digitaalisten palveluiden käytössä ovat erityistä tukea tarvitsevat ryhmät. Keskeiset syyt näkövammaisten siirtymisessä käyttämään digitaalisia palveluja ovat epäyhtenäiset ja erityisesti kielteiset apuvälinepäätökset sekä perustoimeentulon varassa eläminen. Ilman vammasta johtuvia tietoteknisiä apuvälineitä palveluiden käyttöönotto on käytännössä mahdotonta. Perustoimeentulon varassa eläminen estää tai ainakin vaikeuttaa monien osalta sopivan laitteiston hankintaa. Oma lukunsa on apuvälineiden ajantasaisuus ja niiden käyttötaito, johon näkövammaiset tarvitsevat tukea.

Digituen toimijakenttä on laaja. Huolestuttavaa on, että keskeisimmässä roolissa ovat järjestöt ja monesti vieläpä vapaaehtoisvoimin. Julkisen vallan on otettava suurempi vastuu digitukeen liittyen ainakin järjestöjen todellisia toimintamahdollisuuksia lisäämällä. Digituen järjestämiseen saatava taloudellinen tuki ei välttämättä ole kovin yhtenäistä. Sitä saadaan eri ministeriöiltä. Keskeinen tehtävä olisi luoda digituen järjestämiseen saataviin avustuksiin yhtenäiset käytännöt tukea tarvitsevat kohderyhmät huomioiden. Avustuksia pitää voida priorisoida erityistä tukea tarvitseville.

Digituen määritelmä on kattava, mutta määritelmässä jää huomiota vaille erityistä tukea tarvitsevat. Oletettavaa on, että määritelmässä tarkoitetaan laitteen käytöllä ensisijaisesti tietokoneen, tabletin ja älypuhelimien käyttöä. Huomiotta jää näihin laitteisiin liitettävien tai niissä jo valmiina olevien apuvälineiden käytönohjaus. Näkemyksemme mukaan sellaisten apuvälineiden, jotka todellisuudessa mahdollistavat henkilön digitaalisten palveluiden käytön, käytönohjaus on sisällytettävä digituen määritelmään. Määritelmässä on huomioitu myös erilaiset digituen muodot. Monissa kohdin raporttia kiinnitetään kuitenkin huomio siihen, että digitaalisista palveluista tulisi olla käytettävissä vastaava kokeilutunnuksilla käytettävä kokeiluympäristö. Asia on kannatettava ja

ainakin julkisten palveluiden ja yksityisten ns. välttämättömyyspalveluiden tarjoajat tulee velvoittaa tarjoamaan kansalaisten käyttöön kokeilutunnuksilla toimivat kokeiluympäristöt.

Tässä kohtaa voitte kommentoida toimintamallin ohjauksen periaatteita, rahoitusta ja täytäntöönpanoa (luvut 4, 6, 7).

Raportista muodostuu kuva, että jatkossakin järjestöillä tulee olemaan keskeinen rooli yksittäisille kansalaisille tarjottavassa digituessa. Tämän roolin menestyksellinen hoitaminen vaatii julkiselta vallalta myös taloudellista tukea. Sinällään kannatettavia ovat raportissa mainitut Väestökisterikeskuksen ja maakuntien tehtävät digitukeen liittyvässä valtakunnallisessa ohjauksessa ja alueellisessa koordinoinnissa. Tärkeintä kuitenkin on, että resurssit suunnataan erityisesti kansalaisten auttamiseen digitaalisten palveluiden käyttöönotossa ja käytössä.

Tässä kohtaa voitte kommentoida säädöstarpeita (luku 5).

Mikäli digitaalisista palveluista ei voida tarjota kokeiluympäristöä palvelun käytön harjoitteluun, tulisi pohtia tunnistuslain muuttamista siten, että vahvan tunnistusvälineen käytön avustamisessa ja opastamisessa otettaisiin huomioon erityistapaukset esimerkiksi siten, että toimintarajoitteista avustava henkilö voisi avustaa myös tunnistusvälineen käytössä. Lainmuutos ei liene helposti toteutettavissa, siksi kannattammekin digitaalisten palveluiden tarjoajille veloitetta kokeiluympäristön tarjoamiseen.

Muut mahdolliset huomiot

-

Möttönen Markku
Näkövammaisten liitto ry